

Täysistunto

Keskiviikko 17.5.2017 klo 14.05—16.45

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta annetun lain, yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain 29 ja 41 §:n sekä opintotukilain muuttamisesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

15.06 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa puhemies! Tässä asiassa on ainakin otsikon mukaan kyse asumistuesta ja opiskelijoista, ja niinpä en malta olla tässäkin yhteydessä nostamatta esiin kysymystä, josta aika paljon viime aikoina on keskusteltu ainakin Helsingin Sanomien palstoilla ja varmasti myös sosiaalisessa mediassa. Se on kysymys siitä, minkä verran puolison tulojen pitää voida vaikuttaa siihen, saako se vähempituloinen tai tuloton puoliso esimerkiksi asumistukea, kuten tässä asiassa on kyse, tai toimeentulotukea, joka myös on ollut keskustelussa esillä.

Voi olla, että tässä on kyseessä sukupolvien välinen kuilu, mutta en lainkaan hyväksy enkä ymmärrä sellaista ajattelua, että kun eletään perheenä vaikkapa avoliitossa, niin sen paremmin tienaa puolison tulot ja varat olisi tarkoitettu vain hänen itsensä hyväksi, jotta hän voisi lomailla Etelämeren saarilla tai käydä ilmeisesti yksin ravintoloissa syömässä ja ostaa uusia kalliita vaatteita ja niin edelleen, ja sitten sen tulottoman tai hyvin pienituloisen puolison elättäminen ei olisi millään lailla hänen vastuullaan eikä hänen pitäisi siihen osallistua, vaan tämän puolison elättäminen onkin sitten veronmaksajien vastuulla. Tä tähän se tarkoittaa, jos asumistukeen tai toimeentulotukeen ei huomioitaisi lainkaan puolison tuloja, kuten julkisessa keskustelussa on vaadittu.

Olen niin vanhanaikainen, että ajattelen, että ihmisillä on velvollisuuksia paitsi itseään kohtaan myös lähimmäisiään kohtaan, ja tällainen ajattelu, että "minun rahani, minun tuloni eivät saa vaikuttaa puolisoni etuuksiin vaan veronmaksajien pitää huolehtia hänestä", on minulle täysin vierasta, ja toivon, ettei se myöskään nuoremmissa sukupolviissa olisi näin yleistä kuin näyttää olevan.

15.08 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessähän on kysymys Ahvenanmaan asemasta ja siihen liittyvistä lainsäädäntömuutoksista liittyen asumistuen muutoksiin, mutta edustaja Zyskowiczin tavoin tämän otsikon viittauksena itselleni tuli mieleen tässä yhteydessä muistuttaa hallitusta jälleen kerran yhdestä sen huonosta päätöksestä, joka tässä kehysriihessä tuli. Se oli nimittäin se, mistä tässä salissa on hyvin usein pu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

huttu, että jälleen kerran käytiin pienituloisten kukkarolla ja tällä kertaa päätettiin sitten tätä leikkauspolitiikkaa jatkaa ja ulottaa se nyt sitten tällaisiin pienituloisiin vuokra-asujiin eli leikata asumistukea.

Minun mielestäni tämä päätös on hallitukselta ollut väärä, ja toivon, että vielä tässä vaiheessa hallitus mietti, koska heti kohta tämän päätöksen tultua julki katselin joitakin asiantuntija-arvioita muun muassa Helsingin kaupungin päästä ja muualta, joissa todettiin, että tämä on omiaan ei laskemaan vuokria vaan esimerkiksi eriyttämään asuinalueita, mikä on tietenkin aika vakava kehityssuunta, ja tähän ei pitäisi mennä.

On hyvä, että aikanaan hallitus luopui aikeistaan leikata eläkkeensaajien asumistukea — senhän myös oppositio omalla toiminnallaan varmasti nosti merkittävästi pöydälle, ja uskon, että sillä oli iso vaikutus. Mutta sen jälkeenhän sitten tähän eläkkeensaajankin asumistukeen sisältyy tällainen piiloleikkaus, ja me olemme halunneet torjua tämänkaltaiset leikkaukset omissa vaihtoehdossamme. Jälleen kerran tässä yhteydessä, kun nyt asumistuesta puhumme, haluaisin toistaa sen, että tässä tilanteessa vuokria ei saada alas sillä, että leikataan köyhien asujien, pienituloisten ihmisten, ahkerien pienituloisten palkansaajien, niiden Siwan kassojen, asumistukea, mistä tässä salissa jokin aika sitten juuri muun muassa täällä läsnä olevien edustajien kanssa keskustelimme. Kyllä se ratkaisu näihin asioihin löytyy siitä, että meillä on kylliksi kohtuuhintaisia asuntoja tarjolla, ja sitä kautta asuntomarkkina toimii.

15.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan oikein, että tämä ahvenanmaalaisia koskeva asumistukiasia pannaan kuntoon — siinä ei sinällään ole mitään negatiivista, se on vaan hoidettava pois, ja sillä sipuli — mutta yleensä tämä asumistukihomma on Suomessa karannut kyllä ihan oikeasti käsistä ja suunta on äärimmäisen huolestuttava. Alun perinhän asumistuki luotiin tähän maahan sitä varten, että autetaan vähävaraisia ihmisiä, että he pystyvät asumaan kohtuullisen hyvätasoisissa asunnoissa kohtuullisella vuokralla. Tämähän oli alun perin tarkoitus. Miksi se on nyt mennyt? Ruotsalaiset miljonäärit hääriävät Helsingissä, omistavat tuhansia asuntoja, ja valtio joutuu maksamaan sitten ne järkyttävät vuokrat. Pahimmillaan on tapahtunut niin, että kun uusi taloyhtiö rakennetaan, niin tästä taloyhtiöstä joku ökyrikas varaa 30 asuntoa itselleen, kirii vuokrat huippuunsa ja sitten valtio huudetaan apuun, että teidän on maksettava nyt asumistuki näille ihmisille. Oikeasti se raha ei mene niille ihmisille vaan se menee niille ökyrikkaille, muun muassa ruotsalaisille sijoittajille. Tämäkö on asumistuen tarkoitus? Tuskinpa vain.

Elikkä minun puheenvuoroni pääpainopiste on siinä, että kun asumistukihommaa lähdetään tästä eteenpäin kehittämään, niin meidän halvin tapamme kehittää asumista ja asumistukea ja säästää kustannuksia on se, että pidetään koko maa asuttuna. Tällä menolla, jos tänne kaikki keskitetään, meillä on kohta — nyt se summa on 2,3 miljardia euroa — käsissämme tilanne, että joudumme tuplaamaan sen määrän.

Jokainen järkvy ihminen tietää, että meillä ei ole miljardeja varaa työntää näille ökyrikkaille sijoittajille. Tai joku VVO, joka nyttemmin vaihtoi nimensä Kojamo Oyj:ksi, sille maksetaan lähes 100 miljoonaa euroa asumistukea eri keinoin heidän rakentamiensa asuntojen kautta: vuokralaiset maksavat ja saavat asumistuen, ja sitten tämä kyseinen Kojamo Oyj ei maksa valtiolle veroa mitään, osittain sen verovapauden takia. Tämä ei voi olla valtion taloudenpitoa, ei koskaan. Kyllä tähänkin pitää joku roti tulla. Me keskustelemme jonkun pienen yrityksen investointituesta, että onko se kohtuutonta — sieltä tulee työtä, edullisissa paikoissa, vaikka nyt esimerkiksi Rovaniemelle — mutta sitten miljoonia syy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

detään tällaisiin asioihin, jotka menevät ihan kuin Kankkulan kaivoon Suomen valtiontalouden kannalta. Tähän pitää tulla järki lähiaikoina.

15.13 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa puhemies! Kun nyt asumistuesta keskustellaan, niin haluan tehdä selväksi, että olen samaa mieltä edustaja Viitasen kanssa siitä, että vain se, että saadaan asuntomarkkinat parempaan tasapainoon, eli esimerkiksi pääkaupunkiseudulle lisää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, viime kädessä ratkaisee näitä ongelmia, jotka liittyvät korkeisiin asumiskustannuksiin, korkeisiin vuokriin. Mutta ne ratkaisut, jotka hallitus teki puoliväliriihessä, jotka yhtäältä liittyivät tähän indeksikorjaukseen ja toisaalta liittyivät sitten 30 miljoonan euron asumistukileikkaukseen, eivät tietystikään, edustaja Viitanen, laske vuokria, eikä kukaan niin ole väittänytään, [Pia Viitasen välihuuto] mutta näiden ratkaisujen tavoitteena on hillitä vuokrien nousua.

Jokainen ilmeisesti myöntää, myös edustaja Viitanen, että se, mitä asumistuen ja myös toimeentulotuen kautta pienituloisten asumismenoja tuetaan, vaikuttaa vuokrien tasoon. Kun annetaan 2 miljardia — asumistukea vajaa 2 miljardia, toimeentulotuki mukaan laskien yli 2 miljardia euroa — vuodessa pienituloisten asumismenojen kattamiseen, niin ette kai, edustaja Viitanen, ole sitä mieltä, etteikö se vaikuta näiden ihmisten vuokranmaksukykyyn ja sitä kautta vuokrien tasoon? Ne ruotsalaiset miljonäärit ja koijarit ja Kojamot, joihin täällä on viitattu, totta kai virittävät omat vuokravaateensa myös ottaen huomioon veronmaksajien maksamat tuet näille vuokralaisille. Eli vuokralaisia pitää tukea, jotta he pystyvät asumaan, kuten täällä edustaja Hoskonen oikein totesi, mutta nykyjärjestelmä, jossa me näiden vuokralaisten kautta tosiasiaa vuokranantajille juoksutamme miljarditukea, on aivan, voisin sanoa, mieletön, mutta ainakin hyvin epätarkoituksenmukainen, ja sitä pitää muuttaa. [Eduskunnasta: Miten se muutetaan?]

15.15 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki todellakin koskee mannersuomalaisia opiskelijoita, jotka lähtevät opiskelemaan Ahvenanmaalle, ja silloin heitä kohdellaan yhdenvertaisesti Ahvenanmaan opiskelijoitten kanssa. Ja toisaalta, kun Ahvenanmaalta tullaan opiskelemaan sitten tänne mannermaahan, myös niiden opiskelijoiden asumistuki on yhdenvertainen. Siltä osin tämä lainsäädäntö on hyvä.

Arvoisa puhemies! En voi olla itsekään ottamatta kantaa sitten tähän asumistukijärjestelmään sinällään, kun hallitus on nyt tällä hetkellä valmistelemassa asumistukilainsäädäntöuudistusta, jota se ainakin viestien mukaan on muuttamassa siten, että se kohdistuu entistä enemmän neliövuokrakohtaisesti. Eli se tulee siltä osin, voisiko sanoa, eriarvoistamaan suomalaisia riippuen siitä, missä he asuvat. Pääkaupunkiseudulla on täysin selvää se, että täällä asutaan tiiviimmin pienemmissä asunnoissa, mutta kun me menemme pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, esimerkiksi Etelä-Karjalaan sinne omalle kotipaikkakunnalleni, jossa asumiskustannukset ovat keskimääräistä korkeammat, niin siellä on myös isompia asuntoja ja sitä kautta, vaikka asumiskustannukset ovat korkeampia, käytännössä tämä asumistuki ei kohtelee heitä yhdenvertaisesti verrattuna täällä olevissa asunnoissa asuviin, kun on tarjolla enemmän pieniä asuntoja. Tämän seurauksena, kun tämä asumistuki ei kohtelee asukkaita yhdenvertaisesti ja hallitus on sen rinnalla tekemässä vielä uudistusta toimeentulotukilainsäädäntöön, jonka seurauksena toimeentulotuessa ei jatkossa enää huomioidaisi asumiskustannuksia, tämä tulee eriarvoistamaan kansalaisia entistä enemmän ja entistä syvemmin. Tämä kokonaisuus tulee olemaan todella harmillinen, jos hallitus aikoo nämä suunnitelmansa viedä loppuun asti tämän hallituskauden aikana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

15.17 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossa kävi hyvin ilmi se, että nyt näissä hallituksen suunnitelmissa on ongelmana se, että eriarvoisuus kasvaa ihmisten kesken, ja se, että asuinalueita muun muassa eriarvoistetaan. Se sama systeemi toimii täällä, totta kai, että kun neliövuokriin tämä sitten sidotaan, se ajaa sitten tiettyä väkeä sinne tietyille alueille, missä on vähän edullisemmat asumiskustannukset. Näin olen on esitetty nyt jo vakavia huolia myös asuinalueiden eriytymisestä. Itse kyllä tällaisena lähiöiden puolestapuhujana aina haluaisin sitä korostaa, että tämänkaltainen kehitys ei ole missään nimessä toivottavaa.

Puhemies! Sehän tässä nyt se ongelma onkin, kun täällä viitataan siihen, että tällä hillitään kovastikin ikään kuin vuokrien nousua, niin tämäkin asettuu kyseenalaiseksi. Jokin aika sittenhän nimenomaan esimerkiksi Kelan tutkimus osoitti sen, että huolimatta siitä, että esimerkiksi asumislisä on ollut jäissä eikä siihen ole tehty pitkään aikaan korotuksia, vuokrat nousivat. Eli tavallaan tämä asumistuen luultu vaikutus suhteessa vuokraan ei ole ollenkaan sellainen kuin yleisesti ottaen aina yleistetään. Siksi olen äärimmäisen huolissani myös siitä argumentaatiosta, mitä täällä käytetään sen varjolla, että voidaan sitten jälleen kerran tehdä yksi leikkaus sosiaaliturvaan, pienten ihmisten toimeentuloon, koska siitähän tässä nyt on kysymys, että siellä se rahapussin sisältö kevenee ja vähemmän jää sitten lompakkoon ja käteen, kun tukia leikataan.

Tämä on mielestäni väärä suunta. Siitä on täällä paljon keskusteltu, ja mielestäni hallituksella olisi tässäkin nyt uudelleen harkitsemisen paikka. Jälleen kerran vetoan siihen, että näin tapahtuisi myös tässä leikkauksessa, kuten silloin aikanaan, kun eläkkeensaajien asumistuen leikkaus peruttiin. Tässäkin olisi peruuttamisen paikka. Me tiedämme nämä kustannusvaikutukset, ja hallitus omissakin arvioissaan kirjoittaa, että vastaavalla tavalla, kun 30 miljoonaa säästetään, toimeentulotukimenot sitten kasvavat, oliko se 19 miljoonaa. Se oli kuitenkin tätä mittaluokkaa, mistä nyt puhutaan, [Puhemies koputtaa] eli nollasummapeliä käytännössä.

15.19 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa puhemies! Vein itse keskustelua vähän sivuraiteille ja senkin vuoksi ajattelin, että edellinen puheenvuoroni olisi ollut viimeinen, mutta se olikin nyt toiseksi viimeinen, eli tämä on viimeinen.

Tämän puheenvuoron pakotti pyytämään edustaja Viitanen, joka tuntui kiistävän sen seikan — ja viittasi vielä joihinkin tutkimuksiinkin — [Pia Viitanen: Kyllä!] että asumistuki vaikuttaa vuokrataseeseen. Nyt onkin pakko kysyä, edustaja Viitanen — ja teillä näkyy olevankin seuraava eli ilmeisesti viimeinen puheenvuoro tässä keskustelussa — oletteko todella oikeasti sitä mieltä, että jos me käytämme veronmaksajan rahoja tänä päivänä vajaa 2 miljardia asumistukeen ja sen lisäksi myös toimeentulotuesta korvataan asumismenoja niin, että kokonaissumma on varmasti yli 2 miljardia euroa, se 2 miljardia euroa vuodessa, siis 2 000 miljoonaa euroa vuodessa, jonka me käytämme pienituloisten ihmisten asumisen tukemiseen, ei vaikuta vuokrataseeseen. Tämähän on käsittämätön näkemys. Meillähän on käytännössä tilanteita, joissa osa asumistuesta maksetaan suoraan näille vuokranantajille ja osa toimeentulotuesta maksetaan suoraan näille vuokranantajille. Jos me nyt tekisimme, mitä en ehdota, 2 miljardin leikkauksen näihin asumisen tukiin, niin eikö se vähentäisi näiden ihmisten vuokranmaksukykyä radikaalisti? Eikö se vuokranmaksukykyyn radikaali väheneminen vaikuttaisi vuokrataseeseen? Näin minä ajattelen, että markkinatalous toimii, mutta kertokaa te, miten se toimii.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2017 vp

15.21 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron siitäkin ilosta, että kun edustaja Zyskowicz äsken totesi, että tuo äskeinen puheenvuoro oli hänen viimeisensä, niin ajattelin, että tämä sopii hyvin tähän.

Mutta, edustaja Zyskowicz, onko teistä ihan oikeasti oikein se, että tässä taloustilanteessa olette tehneet hallituksessa ratkaisuja, jotka tosiasiallisesti ovat sosiaaliturvan leikkauksia? [Ben Zyskowicz: Vastatkaa kysymykseen!] Oli sen tuen nimi mikä tahansa, oli se asumistuki, toimeentulotuki, mikä vain, jos ihmistä tuetaan, niin sillä on tiettyjä vaikutuksia varmasti myös asumiskustannuksiin, mutta se, mitä sanoin, edustaja Zyskowicz, on se, että monien tutkimusten mukaan asia ei ole niin yksiselitteinen kuin annetaan ymmärtää, että automaattisesti asumistuki olisi se, miksi vuokrat nousevat. Näin se ei suinkaan ole, vaan on myös toisenlaista tutkimusnäyttöä. Tätä muuten parhaillaan tullaan selvittämään ja siinä on selvitettykin, mutta tarkastusvaliokunnalla on tilaus näistä asumisen tukiiin liittyvistä Suomen malleista, mitä täällä tapahtuu, mitä pitäisi tehdä. Uskoisin, että siinä yhteydessä myös tätä ongelmatilannetta tullaan käymään läpi. Sen sanon, edustaja Zyskowicz, että se Kelan tutkimus kyllä osoittaa, että sitä luultua vaikutusta sillä, että automaattisesti asumistuella nostettaisiin vuokria, ei valitettavasti ole. Näin yksiselitteisiä nämä asiat eivät ole.

Oli sen tuen nimi mikä tahansa, niin se toimii tietyillä tavoilla, mutta käytännössä pointti on se, että tässä hallitus toimii mielestäni nyt ihan muiden argumenttien valossa leikataksaan jälleen kerran pienen ihmisen sosiaaliturvaa. Siitä on kysymys. Tämän minä haluan kyseenalaistaa, ja haluan kyseenalaistaa sen myös siksi, että tämä on äärimmäisen hölmö keino siinäkin suhteessa, että se säästö on hyvin pieni verrattuna taas siihen itse asiassa isoon kiusaan ja harmiin ja vaikeuksiin, mitä se näille ihmisille tuottaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.